

NANDA

INTERNATIONAL TAXONOMIE II

(North American Nursing Diagnosis Association international)

GRADA

avicenum

Jana Marečková

OŠETŘOVATELSKÉ DIAGNÓZY V NANDA DOMÉNÁCH

NANDA International

OŠETŘOVATELSKÉ DIAGNÓZY

Definice a klasifikace

2012–2014

- Jedná se o klasifikační mezinárodní standard v oblasti ošetřovatelské diagnostiky.
- vyvíjí materiál pro přesnou ošetřovatelskou diagnostiku,
- vývojem standardní terminologie a klasifikací ošetřovatelských diagnóz se zabývá více jak 40 let
- Spektrum ošetřovatelských problémů je stále revidováno, upravováno a doplňováno.

- V roce 1988 byla vytvořena NANDA taxonomie I, která čítala 9 kategorií (domén).
- V roce 2000 byla vytvořena NANDA taxonomie II, která čítá 13 domén.

Taxonomie má tři úrovně:

- Domény
- Třídy
- Ošetřovatelské diagnózy (OD)

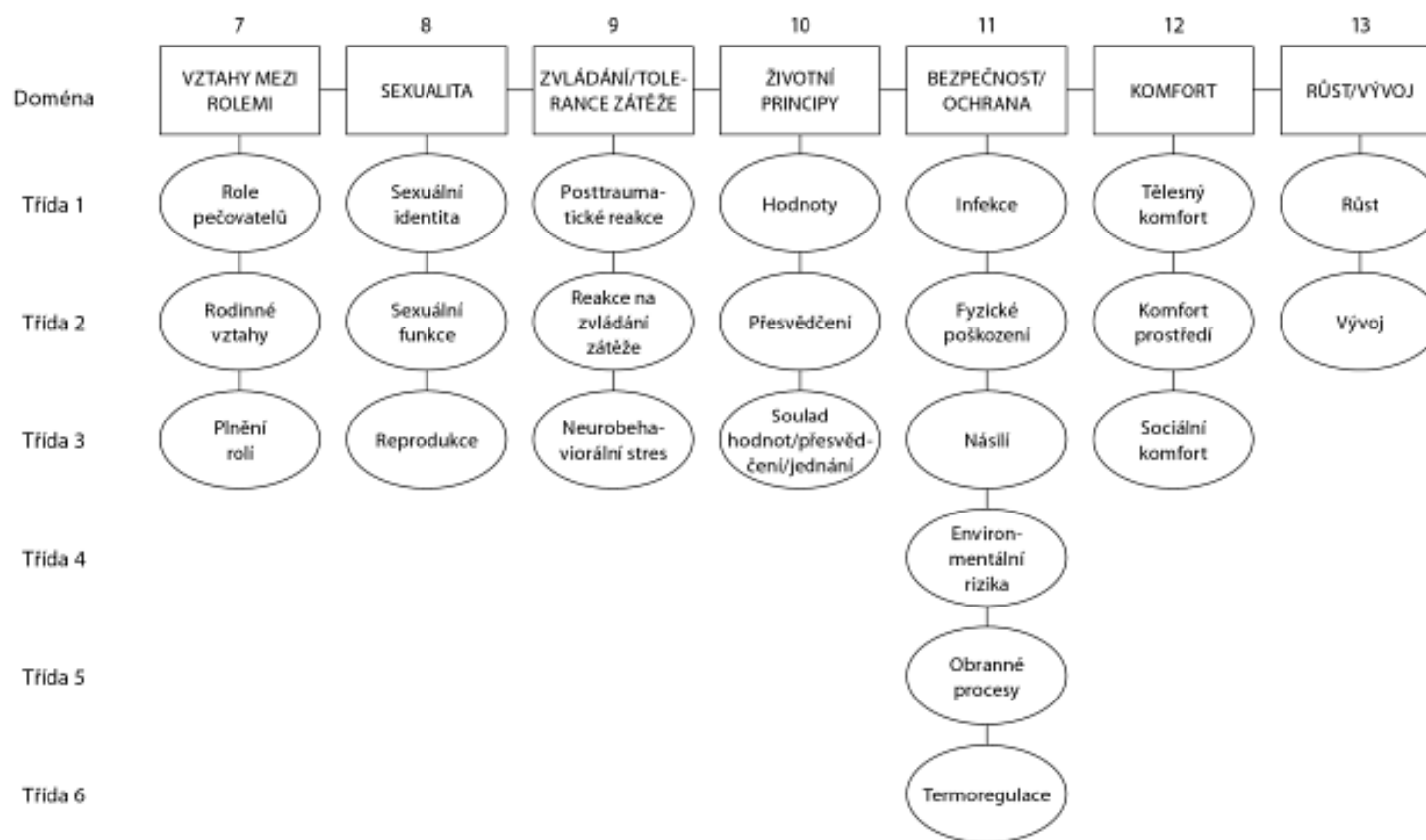
Každá OD je specifikována:

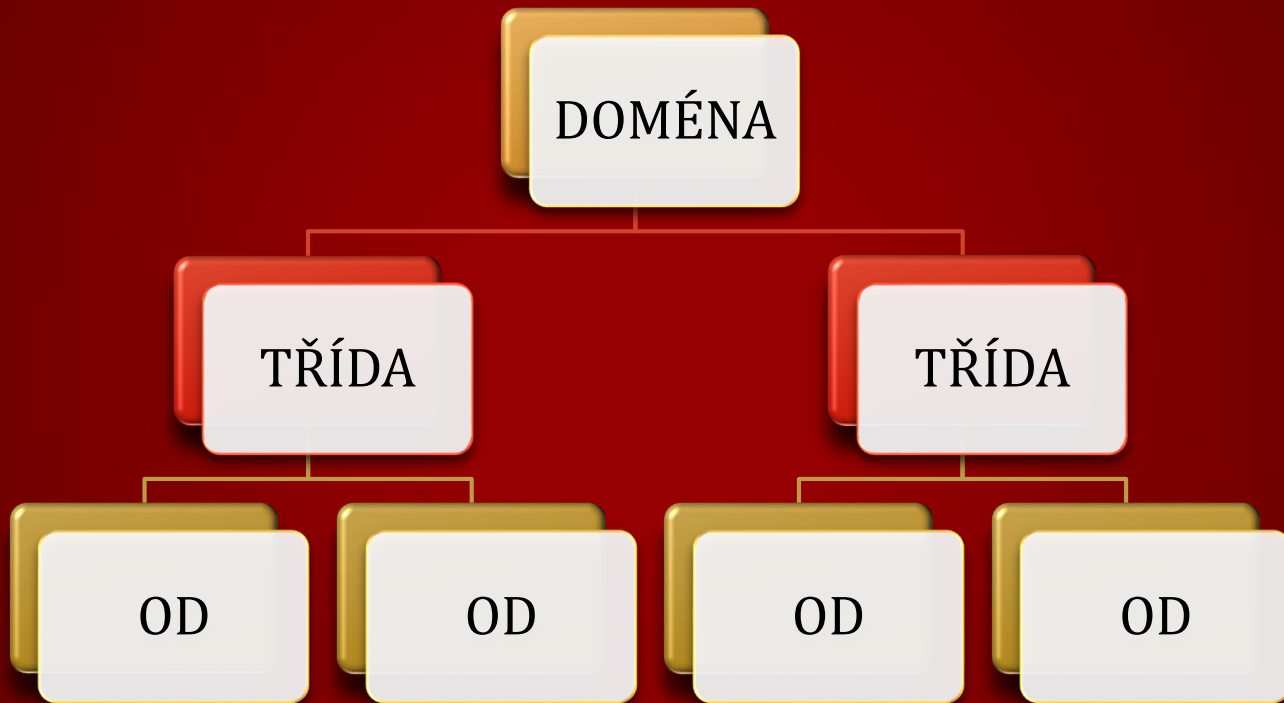
- Standardizovaným názvem
- Číselným kódem
- Definicí
- Definující charakteristikou
- Souvisejícími či rizikovými faktory

13 DIAGNOSTICKÝCH DOMÉN

1. Podpora zdraví
2. Výživa
3. Vylučování a výměna
4. Aktivita, odpočinek
5. Vnímání/poznávání
6. Vnímání sebe sama
7. Vztahy
8. Sexualita
9. Zvládání zátěže, odolnost vůči stresu
10. Životní princip
11. Bezpečnost/ochrana
12. Komfort
13. Růst, vývoj

STRUKTURA TAXONOMIE

Doména 3: Vylučování a výměna

Třída 1. Funkce močového systému

- Zhoršené **vylučování** moči – 00016
- Snaha zlepšit **vylučování** moči – 00166
- Funkční **inkontinence** moči – 00020
- Močová **inkontinence** s přetékáním – 00176
- Reflexní **inkontinence** moči – 00018
- Stresová **inkontinence** moči – 00017
- Urgentní **inkontinence** moči – 00019
- Riziko urgentní **inkontinence** moči – 00022
- Retence moči** – 00023

Třída 2. Funkce gastrointestinálního systému

- Zácpa** – 00011
- Riziko **zácpy** – 00015
- Chronická funkční **zácpa** – 00235
- Riziko chronické funkční **zácpy** – 00236
- Vnímaná **zácpa** [Habituaální **zácpa**] – 00012
- Průjem** – 00013
- Dysfunkční **gastrointestinální motilita** – 00196
- Riziko dysfunkční **gastrointestinální motility** – 00197
- Inkontinence stolice** – 00014

Třída 3 Funkce kožního systému

- V současnosti žádné diagnózy

Třída 4. Funkce dýchacího systému

- Porucha výměny **plynů** – 00030

Doména 3: Vylučování a výměna

Třída 1. Funkce močového systému

- Zhoršené **vylučování** moči – 00016
- Snaha zlepšit **vylučování** moči – 00166
- Funkční **inkontinence** moči – 00020
- Močová **inkontinence** s přetékáním – 00176
- Reflexní **inkontinence** moči – 00018
- Stresová **inkontinence** moči – 00017
- Urgentní **inkontinence** moči – 00019
- Riziko urgentní **inkontinence** moči – 00022
- Retence moči** – 00023

DOMÉNA 3. VYLUČOVÁNÍ A VÝMĚNA

Sekrece a exkrece odpadních látek z těla

Třída 1. Funkce močového systému

Proces sekrece, opětovného vstřebávání a exkrece moči

Kód	Diagnóza
00016	Zhoršené vylučování moči
00166	Snaha zlepšit vylučování moči
00020	Funkční inkontinence moči
00176	Močová inkontinence s přetékáním
00018	Reflexní inkontinence moči
00017	Stresová inkontinence moči
00019	Urgentní inkontinence moči
00022	Riziko urgentní inkontinence moči
00023	Retence moči

Třída 2. Funkce gastrointestinálního systému

Zácpa – 00011

Riziko **zácpy** – 00015

Chronická funkční **zácpa** – 00235

Riziko chronické funkční **zácpy** – 00236

Vnímaná **zácpa** [Habituaální **zácpa**] – 00012

Průjem – 00013

Dysfunkční **gastrointestinální motilita** – 00196

Riziko dysfunkční **gastrointestinální motility** – 00197

Inkontinence stolice – 00014

Třída 2. Funkce gastrointestinálního systému		Proces vstřebávání a exkrece konečných produktů trávení
Kód	Diagnóza	
00011	Zácpa	
00015	Riziko zácpy	
00235	Chronická funkční zácpa	
00236	Riziko chronické funkční zácpy	
00012	Vnímaná zácpa [Habituaální zácpa]	
00013	Průjem	
00196	Dysfunkční gastrointestinální motilita	
00197	Riziko dysfunkční gastrointestinální motility	
00014	Inkontinence stolice	

Třída 3 Funkce kožního systému

V současnosti žádné diagnózy

Třída 4. Funkce dýchacího systému

Porucha výměny plynů – 00030

Třída 3. Funkce kožního systému		Proces sekrece a exkrece kůží
V současnosti žádné diagnózy		
Třída 4. Funkce dýchacího systému		Proces výměny plynů a odstranění konečných produktů metabolismu
Kód	Diagnóza	
00030	Porucha výměny plynů	

Únava (00093)

(1988, 1998)

Doména 4: Aktivita/odpočinek

Třída 3: Rovnováha energie

Definice: Celkově zmáhající dlouhodobý pocit vyčerpání a snížená schopnost fyzické a duševní práce na obvyklé úrovni.

Určující znaky

- Snížená koncentrace
- Snížené libido
- Snížený výkon
- Nezájem o okolí
- Ospalost
- Zvýšené stížnosti na fyzickou kondici
- Zvýšení požadavků na odpočinek
- Introspekce
- Nedostatek energie
- Letargie
- Netečnost
- Vnímaná potřeba dodatečné energie pro zvládnutí běžných úkolů
- Uvádí velký nedostatek energie
- Uvádí neustávající nedostatek energie
- Uvádí pocit únavy
- Uvádí pocit viny kvůli neplnění vlastních povinností
- Uvádí neschopnost zachovat běžnou úroveň fyzické činnosti
- Uvádí neschopnost zachovat obvyklé návyky
- Uvádí neschopnost znovu nabýt energii i po spánku

Související faktory

Psychogenní

- Úzkost
- Deprese
- Nudný životní styl
- Stres

Fyziologické

- Anémie
- Onemocnění
- Zvýšené fyzické úsilí
- Malnutrice
- Špatný fyzický stav
- Těhotenství
- Nedostatek spánku

Nespavost (00095)

(2006, LOE 2.1)

Doména 4: Aktivita/odpočinek

Třída 1: Spánek/odpočinek

Definice: Narušení množství a kvality spánku poškozující fungování [organizmu].

Určující znaky

- Zvýšená absence (např. v práci/ve škole)
- Pacient pozoruje změny emocí
- Pacient pozoruje nedostatek energie
- Pacient uvádí změny nálad
- Pacient uvádí zhoršený zdravotní stav
- Pacient uvádí zhoršenou kvalitu života
- Pacient uvádí potíže s udržením koncentrace
- Pacient uvádí potíže s usínáním
- Pacient uvádí potíže se spaním
- Pacient uvádí nespokojenost se spánkem (aktuální)
- Pacient uvádí častější nehody
- Pacient uvádí nedostatek energie
- Pacient uvádí, že mu spánek nedodává dostatečnou regeneraci
- Pacient uvádí, že došlo k narušení spánku, což se projevuje následující den
- Pacient uvádí brzké probouzení se

Související faktory

- [Zaběhnutý] vzorec aktivit (např. načasování, množství)
- Úzkost
- Deprese
- Environmentální faktory (např. okolní hluk, vystavení dennímu světlu/tmě, okolní teplota/vlhkost, neznámé prostředí)
- Strach
- Častá zdřímnutí během dne
- Hormonální změny související s pohlavím
- Smutek
- Zhoršení normálního vzorce spánku (např. cestování, práce na směny)
- Nevhodná spánková hygiena (aktuální)
- Příjem alkoholu
- Příjem povzbuzujících prostředků
- Přerušovaný spánek
- Rodičovská odpovědnost
- Farmaceutické látky
- Tělesný diskomfort (např. bolest, lapavý dech, kašel, gastroezofageální reflux, nauzea, inkontinence/naléhavost)
- Stres (např. přemítání před spánkem)

VYTVÁŘENÍ OŠETŘOVATELSKÝCH DIAGNÓZ PODLE NANDA TAXONOMIE II

- Diagnózy dělíme do tří základních skupin:
 - **aktuální** - kdy je určena dysfunkce nějaké potřeby, např. akutní bolest, funkční inkontinence moči atd.,
 - **potenciální** - klient je ohrožen možným vznikem ošetrovatelského problému, např. riziko zácpy, riziko infekce,
 - **edukační** - k podpoře zdraví, kdy nejsou prokázány žádné dysfunkce, ale edukací a podporou můžeme stav zlepšit, klient se chová vhodně, ale lze dosáhnout zlepšení, např. ochota ke zlepšení léčebného režimu, ochota ke zlepšení výživy.
- Při vytváření ošetrovatelských diagnóz vždy postupujeme podle zadaného schématu, které se u každé skupiny liší.

AKTUÁLNÍ DIAGNÓZY

- Při vytváření je potřeba odebrat důkladnou anamnézu.
- Poté cíleně hledáme určující znaky (UZ) dané dysfunkce.
- Určující znaky můžeme upřesnit jako projevy dysfunkce, tedy to, podle čeho poznáme problém.
 - Například UZ u ošetrovatelské diagnózy Strach 00148 je pláč, UZ u ošetrovatelské diagnózy Neefektivní léčebný režim 00078 je kouření na balkoně.
- Nyní vyhledáme související faktory (SF) vztahující se k dané dysfunkci. Související faktory by se daly upřesnit jako příčiny dysfunkce, to, co způsobuje problém.
 - Například SF u ošetrovatelské diagnózy Deficit sebeděče při koupání a hygieně 00108 je porucha čítí - plegie, SF u ošetrovatelské diagnózy Beznaděj 00124 je oznámení špatné prognózy onemocnění.

- Dále si stanovíme cíle, kterých chceme dosáhnout. Cíle by měly být formulovány přímo na P/K, např.:
 - * P/K dokáže svými slovy interpretovat výkon, který je u něj plánován,
 -
 - * P/K projevuje zlepšení chůze, dokáže ujít 20 metrů bez pomoci,
 -
 - * P/K neprojevuje známky zácpy, vyprazdňuje se minimálně jednou za dva dny,
 -
 - * P/K udává zmírnění bolesti.

- Následně sestavíme intervence, které povedou ke splnění cílů.
- Intervence jsou formulovány rozkazovacím způsobem v první osobě, např. u cíle „Klient udává zmírnění bolesti“ znějí intervence takto:
 - * buď empatická, trpělivá a citlivě reaguj na P/K projevy bolesti,
 - * vždy P/K věř jeho bolest,
 - * sleduj projevy, frekvenci, charakter bolesti,
 - * promluv s P/K o alternativních metodách odstranění bolesti - teplo, chlad, aromaterapie, muzikoterapie, atd.,
 - * podle možností použij alternativní metody,
 - * pouč o úlevových polohách,
 - * podej medikaci podle ordinace lékaře, sleduj žádoucí účinky a nežádoucí účinky léku.
- Nakonec provedeme zhodnocení, zda se nám podařilo odstranit daný problém či nikoli a je potřeba přehodnotit situaci, stanovit nové cíle a intervence.

POTENCIÁLNÍ DIAGNÓZY

- Potenciální diagnózy představují **konkrétní ohrožení bez adekvátní ošetrovatelské péče** a rozpoznáme je podle rizikových faktorů. Například u ošetrovatelské diagnózy **Riziko infekce 0004** jsou rizikové faktory: invazivní aplikace léků; zavedený PŽK; infuzní terapie; zavedený PMK; operační výkon s porušením kožní integrity. Stejně jako u aktuálních diagnóz si stanovíme cíle, kterých chceme dosáhnout, např.:
 - * P/K neprojevuje známky infekce,
 - * P/K zná projevy infekce a dokáže je popsat,
 - * včasné odhalení počínající infekce.
- Rovněž intervence se tvoří stejně:
 - * postupuj asepticky,
 - * sleduj známky infekce,
 - * pouč P/K o znamkách infekce, ověř si, zda pochopil a vyžaduj zpětnou vazbu,
 - * sleduj kontrolní laboratorní výsledky (CRP) a myslí na spojitost s potenciální známou bránou vstupu.

Nakonec provádíme zhodnocení, zda se předešlo vzniku problému.

EDUKAČNÍ DIAGNÓZY

- Při tvoření edukačních diagnóz si stanovíme určující znaky, a pokud u konkrétní diagnózy nalezneme i související faktory, určíme i je.
- Stejně jako u akutních a rizikových diagnóz určujeme cíle, intervence a nakonec provedeme hodnocení.

GRADA

avicenum

Jana Marečková

OŠETŘOVATELSKÉ DIAGNÓZY V NANDA DOMÉNÁCH

